

lostem potřebným pro průmysl. Hlavním předmětem bylo náboženství. Děvčata se měla ještě učit šít a plést. Školní povinnost nebyla jasně dána a její nedodržování nebylo hned od počátku trestáno. Školní řád pouze stanovil, že by rodiče měli děti posílat do školy alespoň šest let. Mladí lidé do dvaceti let měli v neděli navštěvovat dvě opakovací hodiny, které představovaly doplněk triviálního vzdělávání. V každém kraji se počítalo se založením trojtřídní – později čtyřtřídní hlavní školy. V čele takové školy stál ředitel, vedle něj zde působili katecheta a tři nebo čtyři další učitelé. Kromě předmětů běžných na triviálních školách se tady žáci učili také základům latiny, zeměpisu, dějepisu, přírodopisu, slohu, kreslení, geometrii, základům hospodářství a průmyslového vzdělání. Náklady na triviální školy měly na starost obce a šlechta, výdaje hlavních škol byly zajišťovány z prostředků zemského školního fondu. V každé zemi měla být v sídle školní komise zřízena čtyřtřídní normální škola. Kromě výuky podle rozšířené osnovy hlavní školy se rovněž počítalo s tím, že při takové škole vznikne zvláštní kurz pro učitele, tak zvaná preparanda. Později byly tyto přípravky zřizovány i při některých významnějších hlavních školách.³²

Obr. 11: Rukopisná učebnice aritmetiky z roku 1792

Dozorem nad triviálními školami byl pověřen místní duchovní správce – farář. Přímý dozor mohl provádět také ředitel, pakliže byl na škole ustanoven. Na ekonomické záležitosti školy dohlížel světský školní dozorce. Zpravidla jím byl bohatý sedlák nebo panský úředník, kterého do funkce dosazovala obec spolu s vrchností. Dozorce dbal na to, aby nebyl učitel krácen příjem, byl zajištěn dostatek dřeva na topení ve škole, třída a obytné části školy byly adekvátně vybaveny, škola byla opatřena učebnicemi, učitel měl dostatečnou kvalifikaci a způsobilost a byl pracovitý. Dozorce měl dohlížet také nad poklidným průběhem vyučování a vlídným zacházením se žáky. Nejdůležitější povinností školního dozoru byl dohled na školní docházku, která v prvních desetiletích po zavedení všeobecného školního řádu nebyla příliš dodržována. Dozorce sepsal s učitelem na podzim katalog školních dětí a nejméně jednou za čtrnáct dní docházel do školy, kontroloval absence a upomínal rodiče, aby své děti posílali do školy. Byl také přítomen při vikariátní vizitaci. Oba dozorce, jak duchov-

32) Štverák. *Stručné dějiny*, s. 153–154.